

Να μη ξεχάσουμε . .

Του Καθ. Δήμ. Μαυράκη

Καθώς η 25^η Μαρτίου 2021 οριοθετεί την επέτειο των 200 χρόνων από την επισήμως καθιερωθείσα ως ημερομηνία κήρυξης της επανάστασης του 1821, μαζί με τις λαμπρές εκδηλώσεις μνήμης, τις παρελάσεις, τις αναφορές στους επώνυμους ήρωες της, τους φωτισμούς μνημείων, τις προσκλήσεις συμμετοχής στις εκδηλώσεις προς τις «προστάτιδες» δυνάμεις που συμμετέσχον στη ναυμαχία του Ναυαρίνου είναι χρήσιμο και πρόπον ΝΑ ΜΗ ΞΕΧΑΣΟΥΜΕ να θυμηθούμε και «άσημους» πατριώτες που χωρίς αυτούς η επανάσταση δεν θα είχε ξεκινήσει.

Όλοι συμφωνούν πως η οργάνωση και έναρξη της επανάστασης υπήρξε έργο της Φιλικής Εταιρείας, σε πλήρη αντίθεση με τις πολιτικές της «Ιεράς Συμμαχίας». Αξίζει λοιπόν να μη ξεχάσουμε αυτούς τους πρωτεργάτες πατριώτες και να ανασύρουμε από τη λήθη τα ονόματα τους.

Ο Εμμανουήλ Ξάνθος, από την Πάτμο, πείθει τον Νικόλαο Σκουφά, από το Καμπότι της Άρτας, και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ, από τα Γιάννενα, να συγκροτήσουν μυστική εταιρεία για την *«ανέγερσιν και απελευθέρωσιν του Ελληνικού Έθνους και της Πατρίδος μας»*, *«...δια να ενεργήσωσι μόνοι των ό,τι ματαίως από πολλού χρόνου ήλπιζον από την φιλανθρωπίαν των χριστιανών βασιλέων»*, όπως ο ίδιος γράφει στα απομνημονεύματά του.

Μαζί με αυτούς κι άλλοι πολλοί, επώνυμοι και ανώνυμοι, θα ορκισθούν και θα δώσουν τις περιουσίες και τις ζωές τους στον αγώνα για την ελευθερία της πατρίδας.

Φιλικοί όπως οι Νικόλαος Γαλάτης, Κυριάκος Καμαρηνός, Παναγιώτης Σέκερης, Χριστόφορος Περραιβός, Βασίλειος Καραβίας, Ευγένιος Καραβίας, Ιωάννης Βαλασόπουλος, Κωνσταντίνος Βλαχόπουλος, Ανδρέας Ζαΐμης, Ιωάννης Φαρμάκης, Αθανάσιος Κοτζιάς, Ιωάννης Κεφαλάς μαζί με τους «12 Φιλικούς Αποστόλους» και τόσους άλλους που τα ονόματά τους σκεπάστηκαν από την λήθη ζητούν και αυτοί τη θέση που τους αξίζει στις εξέδρες των παρελάσεων και στους λόγους που εκφωνούνται.

Έχουν πολλά να αφηγηθούν για τη ζωή και την προσφορά τους. Για τα χρόνια που αγωνίσθηκαν ενωμένοι, που δεν δίστασαν να δώσουν τη ζωή τους για την πατρίδα, για τα χρόνια που ψήφισαν τον πιο προοδευτικό συνταγματικό Χάρτη της εποχής τους και ύστερα για τα χρόνια τις διχόνοιας και του εμφύλιου σπαραγμού.

Ζητούν κι αυτοί τη θέση που τους ανήκει στις εξέδρες των παρελάσεων, στις τελετές και στους λόγους που θα εκφωνηθούν περιμένοντας σιωπηλοί να ακούσουν τι διδαχθήκαμε από τα προτερήματα και τα λάθη τους για την ανάγκη της εθνικής συνεννόησης, για τη σύνθεση των αντιθέσεων στην άσκηση της εξουσίας, για την προκοπή της χώρας που μας άφησαν, κι αν υποστηρίζουν μερικοί σύγχρονοι πολιτικοί, ότι την ελευθερία μας δεν την οφείλουμε σε αυτούς αλλά στους ξένους.

Άραγε πόσο προκλητική και ανεπίτρεπτη μπορεί να είναι μία πρόταση για μία πινακίδα, εντοιχισμένη σε περίοπτη θέση του κοινοβουλίου, αφιερωμένη στη φιλική εταιρεία, στα μέλη της, στον όρκο τους και στο λάβαρο τους. Αφιερωμένη σε όλους αυτούς που ξεχάσαμε και που καθόλου γι' αυτό δεν υπήρξαν ασήμαντοι.

Ίσως μάλιστα, στο σημείο του κλιμακοστασίου της Βουλής όπου την Πέμπτη 29 Νοεμβρίου 1851, στη διάρκεια επεισοδιακής συνεδρίασης, ο Ξάνθος παρασύρθηκε, ποδοποτάθηκε και έπεσε στο λιθόστρωτο με αποτέλεσμα τον θάνατο του, να εντοχιζότανε πινακίδα εις ανάμνηση της αγνωμοσύνης προς τον πρωτεργάτη της επανάστασης, που απεβίωσε σε κατάσταση αφόρητης ένδειας.

Αλλά αν οι Φιλικοί είναι οι οργανωτές της ελληνικής επανάστασης του 1821, πριν από αυτούς κάποιοι άλλοι αναζωπύρωσαν και διέδωσαν την ελληνική γραμματεία διδάσκοντας τους Έλληνες την γλώσσα τους, την ιστορία τους και την κληρονομιά τους.

Ονόματα περίφημων ανθρώπων, επηρεασμένων από τις αρχές του διαφωτισμού, που ένα αιώνα πριν την επανάσταση θεωρούν την εκπαίδευση των συμπατριωτών τους απαραίτητη προϋπόθεση για την επανάσταση.

Παιδαγωγοί που δίδαξαν σε περίφημα σχολεία και διάσημες ακαδημίες και όχι βέβαια σε «κρυφά σχολεία» όπως ως ανιστόρητοι νεοέλληνες ισχυριζόμασθε.

Ο Ευγένιος Βούλγαρης γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1716 και δίδαξε ως διευθυντής σε σχολεία στα Γιάννενα το 1742 και στη Κοζάνη το 1750. Το 1753 διορίσθηκε διευθυντής στην Αθωνιάδα Ακαδημία στον Άθω και στην Πατριαρχική Ακαδημία της Κωνσταντινούπολης από το 1759 μέχρι το 1762. Δίδασκε κυρίως φιλοσοφία και μαθηματικά. Το βιβλίο του «Η Λογική», πεντακόσιες ογδόντα έξι σελίδες, ήταν γραμμένο και εδιδάσκετο στην αρχαία ελληνική.

Ο Ιώσηπος Μοισιόδοκας (1730-1800) γεννήθηκε στη Βλαχία, μαθήτευσε στη Θεσσαλονίκη, στη Σμύρνη, στην Αθωνιάδα και στο Πανεπιστήμιο της Πάντοβας και δίδαξε ως επικεφαλής της Ακαδημίας του Ιασίου, συγγραφέας των βιβλίων «Θεωρία της Γεωγραφίας» και «Απολογία».

Ο Αθανάσιος Ψαλίδας (1767-1800) γεννήθηκε στα Γιάννενα, σπούδασε στα Γιάννενα, στη Ρωσία και στη Βιέννη, ιατρική, φιλοσοφία και φυσικές επιστήμες. Μεταξύ 1791 και 1795 συνέγραψε και κυκλοφόρησε τα βιβλία «Αληθής Ευδαιμονία» και «Καλοκινήματα». Το 1795 έγινε διευθυντής του προοδευτικού σχολείου στα Γιάννενα και δίδαξε φιλοσοφία, ιστορία, μαθηματικά και πειραματική φυσική και χημεία. Το 1822 έφυγε στη Κέρκυρα όπου έγινε επίτιμος διδάκτορας στην Ιόνιο Ακαδημία.

Πρωτοπόροι δάσκαλοι της ελληνικής γραμματείας και ανασυγκρότησης της ελληνικής ταυτότητας μαζί με τον Ρήγα Φεραίο και τον Αδαμάντιο Κοραή. Παιδαγωγοί του έθνους που ζητούν την αρμόζουσα θέση στις εκδηλώσεις μνήμης και εορτασμού της παλιγγενεσίας, στις ομιλίες των σημερινών πνευματικών και πολιτικών ανθρώπων. Ίσως μάλιστα τα Πανεπιστήμια να καθιέρωναν και μία ημέρα το χρόνο αφιερωμένη στη μνήμη και στο έργο τους.

Στην εξέδρα των επισήμων στη στρατιωτική παρέλαση θα σταθούν επίσημοι εκπρόσωποι των «προστάτιδων» δυνάμεων που καταναυμάχησαν τον Αιγυπτιακό στόλο, κατά λάθος είναι αλήθεια, αλλά με σωτήρια αποτελέσματα για την ασπείρουσα από τον εμφύλιο σπαραγμό επανάσταση. Δίκαιη η τιμή.

Όμως κάπου στην εξέδρα θα έπρεπε να βρεθεί χώρος και για όλους αυτούς τους φιλέλληνες που πολέμησαν και σκοτώθηκαν για την ελευθερία μας. Για όλους αυτούς που υποχρέωσαν τις κυβερνήσεις τους να αλλάξουν την αρνητική πολιτική τους στο αίτημα για αναγνώριση και υποστήριξη του αγώνα των Ελλήνων για εθνική ανεξαρτησία.

Μία θέση για τον Byron που στο Σούνιο ζήτησε “Place me on Sunium’s marbled steep where nothing saves the waves. There swan like let me sing and die!!” κι ύστερα άφησε την τελευταία πνοή του στο Μεσολόγγι.

Κι ύστερα είναι ο ελληνισμός της Αιγύπτου των αρχών του 19^{ου} αιώνα. Ευεργέτες και χρηματοδότες που στήριξαν κι αυτοί την επανάσταση και την χώρα στα πρώτα βήματα της. Ο Αντώνιος Πελοπίδας ορκίζει φιλικούς στην Αίγυπτο κι όταν αρχίζει η επανάσταση από την Αίγυπτο φεύγουν караβιές με σάρια για τους επαναστάτες, 74 χιλιάδες τάλιρα και 150 πολεμιστές.

Έλληνες της Αιγυπτιακής ομογένειας, μεγαλέμποροι, εφοπλιστές, βιομήχανοι, χρηματιστές, αναδεικνύονται ευεργέτες και υποστηρικτές της μικρής Ελλάδας στα πρώτα βήματα της. Γεμάτη η Αθήνα από τα ιδρύματα που ίδρυσαν και την υποστήριξη τους στις εθνικές προσπάθειες που δεν τις αναγνωρίσαμε.

Ονόματα γνωστά από Μουσεία, Ιδρύματα, Λεωφόρους, που οι κάτοχοι τους ζητούν κι αυτοί να μη τους ξεχάσουμε στις εορταστικές εκδηλώσεις κι ακόμη αν μπορούμε κάτι να διδαχθούμε από τις επιτυχίες τους στο Κάιρο και στις ακτές της Αλεξάνδρειας.

Και τέλος είναι η απουσία από τις εορταστικές εκδηλώσεις της χώρας που πρώτη αυτή ανεγνώρισε την Ελλάδα ως ανεξάρτητη και κυρίαρχη χώρα και όχι ως αυτόνομη υπό την κυριαρχία του Σουλτάνου, όπως προωθούσαν οι «προστάτιδες δυνάμεις».

Πως μπορέσαμε να ξεχάσουμε την μικρή Αϊτή που στις 15 Ιανουαρίου 1822 με επιστολή του Προέδρου της Ζαν Πιερ Μπουαγιέ αποτελεί την μοναδική χώρα που αναγνωρίζει το δικαίωμα των Ελλήνων για αυτοδιάθεση, όταν όλες οι άλλες χώρες το αρνούνται.

Πως μπορέσαμε να ξεχάσουμε ότι όταν οι μεγάλες δυνάμεις στο Συνέδριο της Ιεράς Συμμαχίας στις 14 Δεκεμβρίου 1822 καταδίκασαν την ελληνική επανάσταση θεωρώντας την διακήρυξη της «αυθάδη και αδέξια», η πτωχή Αϊτή μας έστειλε 45 τόνους καφέ να τους πουλήσουμε για να αγοράσουμε καριοφύλια και πολεμοφόδια αφού δεν είχε χρήματα στο ταμείο της.

Πως μπορέσαμε να ξεχάσουμε ότι μας έστειλε 100 εθελοντές να πολεμήσουν μαζί μας κι ότι αυτοί οι φιλέλληνες χάθηκαν στο ταξίδι για την επαναστατημένη Ελλάδα. Άραγε υπάρχει για αυτούς κάποιο μνημείο στη χώρα μας να μας θυμίζει τη θυσία τους.

Πως γίνεται να μη ξεχάσουμε όλους αυτούς τους ξεχασμένους, που μόνο ασήμαντοι δεν είναι.

Πως θα γίνει όσο είναι καιρός ακόμη να δώσουμε στα ονόματα τους τη θέση που τους αξίζει στην εξέδρα της μνήμης αυτών που αγωνίσθηκαν για την ελευθερία μας.

Πως θα τολμήσουμε να μάθουμε την ιστορία μας.